

Чічур В.

*студентка юридичного факультету,
Західноукраїнський національний університет*

Сліпченко Т. О.

*доцент кафедри безпеки
та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний університет*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ

Актуальність теми дослідження прав дитини в сучасному суспільстві зумовлена постійними змінами в суспільстві та технологіях, які можуть впливати на права та благополуччя дітей. В умовах стрімкого розвитку інтернету, зростання кіберзагроз, віртуального булінгу та інших форм цифрового насильства потреба в захисті прав дітей стає все більш нагальною. Важливо також розглянути питання захисту прав дітей у сферах освіти, охорони здоров'я та сімейних відносин, які безпосередньо впливають на фізичне, психологічне та соціальне благополуччя дітей. Таким чином, вивчення прав дитини має вирішальне значення для підтримки захисту та розвитку дитини в сучасному світі.

Проаналізувати поточну ситуацію із захистом прав дітей, виявити потенційні проблеми та визначити шляхи їх вирішення. Метою дослідження є визначення основних аспектів правового захисту в різних сферах життя дітей, таких як освіта, охорона здоров'я, сімейні відносини та соціальний захист. За допомогою аналізу можна виявити потенційні порушення прав дітей та визначити можливості для вдосконалення законодавства, політики та практик, спрямованих на захист прав дітей та покращення їхнього статусу в суспільстві.

Дитинство - це не лише безтурботний час ігор та сміху, але й час формування характеру та розвитку фізичного, емоційного та інтелектуального потенціалу. Саме тому захист прав дітей є не лише моральним обов'язком, але й важливою інвестицією в майбутнє будь-якого суспільства.

Права дитини - це система свобод і можливостей, які гарантують дитині гідне життя та всебічний розвиток. Базовим документом є Конвенція ООН про права дитини, яку Україна ратифікувала у 1991 році.

До основних прав дитини належать такі: право на життя та охорону здоров'я, яке гарантує безпечне життя, якісну медичну допомогу та здорове харчування, право на освіту - можливість здобувати знання та навички, необхідні для самореалізації та досягнення успіху в житті, право на сім'ю - це право жити і рости в сім'ї, де тебе люблять, поважають і піклуються про тебе, право на свободу думки і слова - це право висловлювати свої думки і почуття та отримувати інформацію з різних джерел, право на захист від жорстокого поводження та експлуатації - це право на безпеку та свободу від будь-якого насильства.

За роки незалежності Україна досягла значного прогресу у сфері захисту прав дітей. Зокрема, було прийнято низку законів та програм, спрямованих на покращення життя дітей, створено систему ювенальної юстиції [2].

Однак, на жаль, все ще існують проблеми, які потребують вирішення.

Прикладами таких проблем є:

Високий рівень бідності - за даними ЮНІСЕФ, приблизно 2,5 мільйона дітей в Україні живуть за межею бідності.

Недостатнє фінансування освіти, охорони здоров'я та соціального захисту дітей.

Проблема домашнього насильства - за даними Національної поліції, щороку в Україні реєструється близько 100 000 випадків домашнього насильства над дітьми.

Торгівля людьми - за даними ООН, щороку в Україні близько 300 дітей стають жертвами торгівлі людьми.

Захист прав дітей є не лише гуманітарним питанням, але й ключовим для сталого розвитку. Якщо діти мають доступ до якісної освіти та охорони здоров'я і відчувають себе захищеними, вони можуть вирости щасливими, здоровими та продуктивними членами суспільства.

Права дітей - це не просто слова на папері, вони є життєво важливими. Їх захист - це спільна відповідальність держави, суспільства та всіх дорослих. Тільки працюючи разом, ми можемо побудувати краще майбутнє для дітей.

Ми переконані, що захист прав дітей - це не лише питання законів і програм, а й питання людської відповідальності. Кожен з нас може зробити свій внесок, допомагаючи дітям, які цього потребують, навчаючи інших або просто щиро прислухаючись до їхніх потреб.

На жаль, у нашому суспільстві залишається багато проблем, які негативно впливають на життя дітей. Бідність, насильство, безпритульність тощо. Ми повинні зробити все від нас залежне, щоб кожна дитина в Україні мала можливість жити в безпеці, здобувати освіту і рости щасливою та здоровою.

Ми повинні пам'ятати, що діти - це наше майбутнє. І саме від нас залежить, якими людьми вони виростуть. Якщо ми хочемо жити в кращому світі, ми повинні вже зараз дбати про права дітей.

Конкретні дії, які кожен може робити з метою захисту прав дітей:

1. Підтримувати організації, які допомагають дітям. Це можна зробити як фінансово, так і часом.

2. Якщо ви бачите дитину, яка потребує допомоги, не мовчіть. Зверніться до соціальних служб або поліції.

3. Обговоріть права дитини з іншими. Це підвищить обізнаність про проблему.

4. Виховуйте в дитині повагу до себе та інших. Так вона стане відповідальною та щасливою людиною.

5. Захист прав дітей - це спільна справа. Тільки працюючи разом, ми можемо зробити світ кращим для дітей.

6. Права дитини - це не просто абстрактне поняття, а фундаментальна основа для розвитку та процвітання будь-якого суспільства. Це система, яка гарантує дітям щасливе дитинство та можливість повноцінно розвиватися і реалізовувати свій потенціал [5].

На жаль, протягом всієї історії людства права дитини часто ігнорувалися. Дітей експлуатували, жорстоко поводитися з ними, позбавляли прав на життя, освіту та свободу. Лише у 20 столітті, завдяки зусиллям гуманістів та активістів, права дитини були визнані на міжнародному та національному рівнях.

Одним з найважливіших документів, що захищає права дитини, є Конвенція ООН про права дитини, прийнята в 1989 році [1]. Конвенцію ратифікували 193 країни, в тому числі й Україна. Конвенція проголошує, що кожна дитина має право на життя, здоров'я, освіту, свободу думки та віросповідання, а також захист від жорстокого поводження та експлуатації.

Важливо розуміти, що права дитини не є виключною відповідальністю держави. Це відповідальність усіх дорослих, включаючи батьків, вчителів, лікарів та урядовців. Ми повинні створити безпечне та сприятливе середовище, де діти почуваються захищеними, щасливими та мають усі можливості для розвитку [4].

Права дитини - це не просто закон, а моральний обов'язок кожного. Це тому, що діти є найбільш вразливими в нашому суспільстві.

Діти - це наше майбутнє, і те, яким воно буде, залежить від того, як ми до них ставимось. Якщо ми будемо любити, піклуватися і захищати дітей, вони виростуть щасливими, здоровими та успішними людьми і зроблять наш світ кращим.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конвенція ООН про права дитини (1989) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення:10.04.2024)
2. Сімейний кодекс України (2002) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення:10.04.2024)
3. Закон України «Про охорону дитинства» (2001) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення:10.04.2024)
4. Національна стратегія з реалізації прав дитини на період до 2021 року (2017) URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/the-new-strategy-for-the-rights-of-the-child-2022-2027-is-now-available-in-ukrainian> (дата звернення:10.04.2024)
5. Державна соціальна програма забезпечення прав та благополуччя дітей на 2021-2025 роки (2021) URL: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Dokumenti/Akcijski%20plan%20za%20prava%20djece%20u%20RH%20za%20razdoblje%20od%202022.%20do%202024.%20godine.pdf>